

Woeste ledigheid

Woest, leeg en wonderschoon is IJsland, dit vulkanische eiland aan de poolcirkel.

Wie bereid is het vaak wisselvallige klimaat te trotseren wordt beloond met geisers, watervallen, gletsjers en lavawoestijnen.

Als je sommige IJslanders mag geloven huizen er ook elfen en trollen.

De natuur is overweldigend. Je moet vaak lang om je heen kijken om nog iets van menselijke activiteit te ontdekken in de enorme leegte. In dit land, dat ongeveer zo groot is als Ierland, wonen 300.000 mensen, de meeste in of rond de hoofdstad Reykjavik. De rest van de bevolking woont min of meer aan Weg nummer 1, de 1400 kilometer lange ringweg die de buitenrand van het eiland volgt. Het binnenland is zo goed als onbewoond, dat kan ook niet anders: het is de grootste wildernis van Europa.

Hoewel er nauwelijks vegetatie is, en er weinig dieren leven en de natuur voornamelijk bestaat uit allerlei soorten steen en rots, is het toch een heel afwisselend land.

Aan de fjordenkusten rijzen de bergen loodrecht op uit zee en landinwaarts wordt het landschap bepaald door enorme gletsjers. Een fascinerend land is het, geologisch nog piepjong en onder je ogen ervaar je de ontwikkeling. Vulkanische erupties, schuivende gletsjers, erosie, het lijkt alsof aan het landschap nog steeds geboetseerd wordt.

(bewerkt citaat van Frank Hylkema uit PS reizen Parool 16 en 17 september 2006)

Toegangspoort Reykjavik

Reykjavik is de toegangspoort tot een enorm woest en leeg achterland. Overal zijn doorkijkjes vanuit de stad naar dat achterland. Je ziet bergen met een pikzwarte kleur. Ik ervaar de emotie die ik onderga als bijna onverdraaglijk.

De Noord Atlantische Oceaan voelt als een peilloze diepte met een eindeloze zilveren schittering. We logeren in SIM House (Samband íslenska myndlistarmanna) ofwel The association of icelandic visual artists. Een correspondentie vanuit Nederland leidt tot een contact met kunstenaar Þórunn Hjartardóttir (dochter van Hjartar) waardoor we van dit schitterende huis gebruik kunnen maken. We voelen ons als koningen zo rijk in Hafnarstræti 16 midden in het centrum van Reykjavik. SIM is een organisatie tussen ons CBK (Centrum Beeldende Kunst) en de gastateliers bij de kunstenaarsinitiatieven in; in het huis is het een komen en gaan van kunstenaars uit alle landen van de wereld. Wij ontmoeten kunstenaars uit Ierland, Amerika, Noorwegen, Nederland en Duitsland. Geen IJslanders dus!

De eerste avond drinken we zoet maltbier uit grote okerkleurige tinnen blikken en eten gedroogde stokvis en gerookt lamsvlees op pannenkoeken.

IJslandse kunstenaars

De kunst is in IJsland meer dan in Nederland onderdeel van het gewone leven.

Het lijkt of iedere IJslander in de donkere tijd van het jaar bezig is met zijn eigen vorm van kunst. De buitenlandse kunstenaars heb ik niet gehoord over ontmoetingen met IJslandse kunstenaars. Voor onze reis hoorden we van IJslanders zelf dat dergelijke ontmoetingen vanzelfsprekend zouden plaatsvinden.

Natuurschilders

We bezoeken alle musea voor moderne kunst en ontdekken vele natuurschilders.

De grote vader van alle natuurschilders is Johannes Kjarval (1885-1972) Hij is er in geslaagd de immer wisselende kleurenpracht van het IJslandse landschap te vangen.

Zijn schilderijen vibreren; ik krijg reuze zin het landschap in te gaan.

Eén van de eerste avonden maken we een wandeling langs de oceaan en zien in de verte de zwarte contouren van de bergen loodrecht uit het donkere water oprijzen. De verhalen over IJsland, gecombineerd met de indrukwekkende beelden, hebben een hypnotiserende uitwerking op mij.

IJslandse landschapschilders

In de National Gallery of Iceland ontdekken we nieuwe en ook jonge natuurschilders. Natuurlijk zijn Johannes Kjarval en zijn tijdgenoot Johannson Stefansson aanwezig. Georg Gudni Háuksson (1961) schildert vele lagen giethars over peilloze vergezichten heen. Eggert Pétursson (1956) maakt schilderijen van talloze kleine IJslandse plantjes met een regelmatig patroon. Asgrimur Jónsson (1876-1958) aquarelleert landschappen van ijs, water en lavavelden. Hij is Hans zijn favoriet. Later op onze zoektocht blijkt dat er in 1993 in het museum Kjarvalstadir een tentoonstelling is geweest van natuurschilders 1900-1945 De titel van de catalogus is Islenskt Landslag 1900-1945 ofwel Icelandic Landscape Painting 1900-1945 (Listasafn Reykjavíkur/ Reykjavik Municipal Museum Kjarvalstadir mars-april 1993/ march-april 1993 Printed in Oddihf en the exhibition was sponsored by Landsbanki Islands) Ik heb geprobeerd de catalogus te kopen, maar heb hem helaas niet gevonden. Het zou precies het goede naslagwerk geweest zijn van alle natuurschilders die we hebben ontdekt.

Saga

In IJsland lezen we de saga van Grettir. Hij was de sterkste IJslander ooit; in IJsland heet hij Grettir sterki! Een saga is een IJslands prozaverhaal uit de Middeleeuwen, met een snel handelingsverloop, betrekkelijk veel dialogen en met grote aandacht voor genealogieën. De herkomst van de optredende personen, hun geslacht en verdere verwantschap ontbreekt nooit. Indrukwekkend als je beseft dat er geen regering of enige organisatie was die dat voor je opschreef en uiterst belangrijk: verwanten kunnen maar beter bekend zijn, mocht je ze nodig hebben. Na de introductie via genealogische informatie wordt altijd een conflict geschilderd over twist om bezit, een geweigerd huwelijksaanzoek, een per ongeluk toegebrachte verwonding, een beledigende opmerking of iets dergelijks. Maar altijd gaat het om gekrenkte eer met als climax de dood van een der hoofdpersonen. Daarop volgt wraak: bloedwraak of een rechtszaak. Strofen die het proza in een saga van tijd tot tijd onderbreken, meestal van vier of acht regels, geven op zeer pregnante wijze een gebeurtenis weer, veelal van gewelddadige aard. De dichters, de zogenoemde skalden, die een nogal duistere poëzie maakten met ingewikkelde beeldspraak, zijn dikwijls bekend gebleven. Zo'n vierregelige strofe volgt hier over de berserkers: Het meest verderfelijk, het meest gehaat, Het meest eerloos zijn zij die altijd samenspannen. Het zijn de berserkers, brengers van het kwaad, Ze veegden de schepen schoon met onze trouwe mannen. De sagaverteller vertrekt vanuit de werkelijkheid en registreert zonder uitleg. Dat bereikt hij door niets over het innerlijk van zijn personen te schrijven; hij beschrijft hun handelingen, niet hun gedachten. In de saga's waarvan de geschiedenis zich voornamelijk op IJsland afspeelt is meestal sprake van een historische kern, maar er komen ook vaak niet-historische en fantastische elementen bij, zoals bovennatuurlijke gebeurtenissen en sprookjesmotieven.

Kookpotten

De heetwaterbronnen zijn genoemd naar de ontdekker Geysir.

De Stokkurgeiser - 36 kilometer ten noord oosten van Reykjavik - spuit elke acht minuten minstens éénmaal. Het water wordt opgewarmd door het kokende lava uit het diepste van de aarde en stuwt het hete water wel 30 meter hoog. Indrukwekkende kracht en hitte!

En ik wilde nog wel koude landschappen schilderen!

Tot nu toe zie ik alleen maar kookpotten van 100 (!) graden.

Het hete douchewater ruikt naar zwavelwaterstof; ofwel naar rotte eieren.

Het is even wennen dat we ons er toch mee schoonwassen.

Chique gezegd ruikt het water naar sulfur.

Immense natuur

We rijden drie dagen lang door de prachtigste zwarte berglandschappen langs de kust van de Noord Atlantische oceaan met snel wisselende lichten en talloze uitzichten op het centraal gletsjer-massief naar Laugar (zeg Leugar) vijftig kilometer ten oosten van Akureyri.

Een gletsjer wordt als volgt gevormd: Jaarlijks valt er sneeuw. De bovenste sneeuwlaag drukt op onderliggende sneeuwlagen die daardoor verijsen. De onderste sneeuwlaag drukt op de aarde en door die druk ontstaat er een hogere temperatuur, waardoor het hele pakket langzaam naar beneden zakt. In de gletsjerwand zie je ook jaarringen zoals we die kennen van een boom.(citaat Hans)

We ontmoeten Johanna als gastvrouw in een logement te Hvammstangi op het schiereiland Vattsness in het noord-westen die heerlijk voor ons kookt. Ze geeft ons een Vikingmagneet mee voor op de koelkast; een herinnering aan IJslandse gastvrijheid.

Tentoonstelling

In Akureyri bezoeken we de tentoonstelling van Karin Leening - een Hollandse kunstenaar - in café Carolina. Tegenover dit café ligt het Akureyri Art Museum en is een fototentoonstelling aan de buitenmuren van de meest verlaten landschappen van IJsland, mensen en rendieren. De tentoonstelling van Karin is zeer verrassend omdat zij het IJslandse thema van het verborgen volk op een kleurrijke manier tot een schilderij verwerkt.

Geboetseerde rotstollen, een leeuw en cheeta-achtige dieren die schijnbaar tussen bestaande bladplantjes tot rust zijn gekomen.

Ik maak onderweg naar Akureyri mijn eerste lijntekeningen; ik volg met mijn pen de bergkammen. Fraaie lijnen komen bij elkaar en telkens zit er weer een nieuwe tekening in de lucht.

Schapen

We zien overal veel schapen. Het zijn kleine witte puntjes op de berghellingen.

Op Weg 1 steken de ooi en haar lam plotseling over en soms draven de dieren langs de weg achter elkaar met je mee.

Halldór Kiljan Laxness (1902-1998) schreef een roman over schapen; over een IJslandse schapenboer Bjart van het Zomerhuis, die tegen de stroom in zijn zelfstandigheid wil handhaven. Hij wil niets liever dan zijn eigen schapen hoeden en hij zet daar alles voor op het spel zelfs zijn eigen bestaan en dat van zijn naasten. Zijn schapen noemt hij Goudlokje, Kampioen, Ronde, Ratel, Heks, Vechter, Wiebel, Duif, Vlek, Halfhoorn, Schuwwit, Wijsgoud, Stern, Zwachtel, Toef, Goudsok, Koningin, Streep, Steen, Stoeier, Makke, Breedhoorn, Violtje, Bruin, Bjartneus, Dunne, Arendskop, Kopje, Loof en Veter.

We zien veel wilde paarden. Met hun vaalwitte manen staan ze ver weg achter de schijnbaar te verwaarlozen afrasteringen. Er zijn ook koeien in alle bonte kleuren op de huisweiden rond

de nederzettingen op ontgonnen lavavelden. Een nederzetting bestaat uit een woonhuis met verschillende schuren en vaak een klein kerkje.

In de lente worden de schapen geschoren en los gelaten in de vrije natuur; ze krijgen nageslacht en worden in de herfst teruggedreven naar de huisweiden. Omdat het er zoveel zijn is het lamsvlees in IJsland spotgoedkoop!

Elfen en trollen

Ooit een elf of een trol gezien? De meeste IJslanders niet.

Toch leggen ze hun wegen om de elfenhuizen heen en vreest iedereen op het eiland de toorn van het verborgen volk. De oorzaak van een plotselinge knik in de weg vlak voor Selfoss blijkt een bemest heuveltje van een meter of tien hoog. "Hier woont het verborgen volk", legt IJsland-kenner Marrit Meintema uit. "De overheid heeft bij de aanleg van de weg besloten de rust van de elfen niet te verstoren door hem recht door te laten lopen", verduidelijkt hij. "Nee, dat vindt niemand hier gek. Het brengt ongeluk als je de elfen stoort."

Hoewel slechts één op de tien inwoners echt in het verborgen volk (Huldufolk) gelooft, houdt nog eens tachtig procent rekening met hun bestaan. Toegegeven: het onherbergzame, bijna maanlandschap in heel IJsland kan het geloof in het bovennatuurlijke aanwakkeren. Het elfenvolk resideert volgens een oude sage al sinds Adam en Eva op het eiland, vertelt Meintema later bij een glas IJslandse brandewijn (Brennivín).

"Het verhaal is dat Eva de helft van haar kinderen niet op tijd gewassen had toen ze voor God moest verschijnen. Ze verborg ze en hoopte dat God het niet zou merken.

"Zijn dit al uw kinderen?" vroeg God. Ja, knikte Eva.

"Dan zal de rest altijd voor het menselijk oog verborgen blijven."

De indrukwekkende kracht van de natuur en de desolate dorpen in de wildernis maakt de IJslandse behoefte aan iets meer tussen hemel en aarde ook begrijpelijk.

Zie www.hafnarfjordur.is voor informatie over verblijfplaatsen van het verborgen volk. (uitreksel van een artikel in AD 16 september 2006 onder reiswereld reportage)

Massa's water

Ons doel: het huisje in Laugar ligt verscholen in een open bosgebied. We passeren een hek en rijden tussen de lavavelden en de schapenmoeders en lammeren door naar ons onderkomen. We voelen ons bere-thuis in het verlaten regenachtig dal, ver weg van enige nederzettingen.

Het christendom werd door de eerste koning van IJsland ingesteld, de Noorse Harald Schoonhaar. Vlakbij ons huisje is de Godafoss: een indrukwekkende waterval.

Bij de kerstening rond het jaar 1000 gooiden de IJslanders de standbeelden van de Pagangoden (natuurgoden) in deze watermassa. Ieder die de natuurgoden trouw wilde blijven moest dit privé houden. De schilder Hockney maakt een letterlijk schilderij van deze waterval. Het schilderen van water fascineerde hem in hoge mate. Ik kan me voorstellen dat je bij zo'n enorm waterverval tot deze interesse wordt gedwongen.

Mosjes en plantjes

Wij rijden de eerste dag in de wolken naar de kustplaats Husavík.

De Noord Atlantische oceaan is onbewolkt met prachtige vergezichten op het westelijke schiereiland; zwarte bergen met witte sneeuwtoppen onderbroken door prachtige lavavelden met zwarte steenhopen begroeid met helgroene mossen. En als we dichterbij komen zien we helroze heide, vetplantjes met stervormig groen blad, bolgrasjes, wit draadmos en rode grassen op lange stelen in bloei. Een ware ontdekkingstocht !!!!

We maken een korte wandeling door een zwarte lavazandwoestijn op weg naar de spleet Grjótagja. De Grjótagja is een diepe naar zwavelruikende scheur in het steenlandschap die IJsland aan beide kanten één centimeter per jaar groter maakt.

Maanlandschap

In het centrum van dit uitgebreide gebied is het Mývath kratermeer, waar de berkenstruiken met gekromde witte stammen opvallen bij bruine al wat oudere lavabrokken, begroeid met kleurige mossen. In de buurt van dit imposante meer zijn solfatarenvelden, gebieden die van 1975-1984 erupties hebben moeten trotseren. Hier zie je de beroemde maanlandschappen van IJsland! Overall rookt het witte pluimen en ruikt het naar zwavel! De aardkorst is hier dun, wat zicht geeft op borrelende modderpoelen en spuitende en sissende rookwolken. Een onverwachte kleurenpracht van bruinrood over een rose-okeren veld doemt op bij de heetste plekken met helgele zwavelmineralen. Melkblauwe heetwatermeren maken de kleurenschakeringen compleet.

Steini

Adalsteinn (Steini!) Þórsson is een IJslandse kunstenaar die in Nederland zijn bivak heeft opgeslagen. Ik ontmoette hem bij de Aanschouw; een kleine aankondigingsvitruine buiten aan de muur van café De Schouw in de Witte de Witstraat 80b in Rotterdam. Elke week (op vrijdagavond om half negen) wordt de tentoonstelling in deze vitruine door een kunstenaar opnieuw ingericht. In de vijf jaar (juli 2001) van het bestaan wordt het een ontmoetingsplek voor vele kunstenaars. (zie www.aanschouw.nl)

Steini, www.steiniart.com is visual artist en heeft op mijn vragen over IJsland eindelijk antwoord gegeven. Vlak voor onze reis is hij met zijn Nederlandse vriendin Karin Leening (zie de alinea tentoonstelling) bij ons geweest met het eerste IJsland-fotoboek van Karin. Zij vertelden dat brennivín, gerookt lamsvlees (Hangikjót) en het likken van Skyr (een yoghurtwarktoet) bij het IJslandse leven hoort. Steini belooft ons een rondleiding op de familieboerderij in Kristnes door zijn broer Helgi.

Kristnes

Een belevenis waar we naar uitkijken! Op Kristnes - een kilometer ten zuiden van Akureyri - wacht Helgi ons vroeg in de middag op. Eerst een kop koffie en wafelkaakjes in de kleine keuken met uitzicht op het groene dal. Het wordt een uitwisseling tussen kunstenaars. Helgi blijkt een allround artiest: acteur, schilderen bouwer van een vikingschip en een huisje met grasdak voor de kinderen. Zijn Noorse vrouw Beaty maakt sieraden waarvan de vorm is afgeleid van zwaarden, slangen en bijlen. Een foto van Kristnes in de sneeuw ontlokt aan Helgi de uitspraak dat hij in de zomer als alles groen is zich niet kan voorstellen dat het dal in de winter wit is van de sneeuw. Hij is ook de uitvinder van een nieuw spel! Stone-throwing! (Vroeger toen er nog geen zwaarden en bijlen waren, bevochten de IJslanders elkaar met stenen) Het wordt een vreugdevolle kennismaking! Helgi vertelt ons de geschiedenis van Kristnes en we krijgen een rondleiding in Kristnes. Hij gebruikt ons als proefkonijnen, want de volgende dag zal hij het verhaal aan een groep schoolkinderen vertellen. Ik loop met een geit aan een touw om te wennen, want morgen gaat ze mee op de excursie!

Haralddor de jongste zoon van Helgi gaat met ons mee. Kristnes is een nederzetting: een woonhuis met twee verdiepingen (op de eerste verdieping wonen nu de ouders) en twee schuren. Eén voor het gereedschap en de andere voor de dieren. In deze dierenschuur zien we

konijnen met lange oren in allerlei kleuren en veel geiten, kippen en hanen en een paard die herstellende is van een wond op de borst. Helgi vertelt dat Kristnes rond 900 na Christus de eerste nederzetting was in IJsland. Het hele gebied rond het fjord was in handen van één man, vermoedelijk een Noorse banneling. Die verdeelde het gebied onder zijn vrienden die huizen bouwden men van opgestapelde plaggen.

Gras groeide hier goed en de aarde waar zich de wortels in vastzetten, was uitstekend bouw-materiaal. Achter het ziekenhuis langs het aardbeieveldje - vroeger een sanatorium voor TBC patienten - liggen twee grote stenen. Eronder liggen volgens de overlevering twee voorouders van Helgi begraven. Ooit heeft Helgi's grootvader onder één van de stenen een botje vandaan getoverd om geschiedenis kracht bij te zetten.

Terug op de boerderij bedanken we Helgi voor zijn uitgebreide ontvangst en de rondleiding. We rijden het dal zover naar het zuiden in als mogelijk en keren via een dam over het water aan de andere kant terug naar Laugar.

IJsland in de Middeleeuwen

In de vroege Middeleeuwen ontstond in IJsland een merkwaardige samenleving van vrije boeren die grote delen van het land in bezit hadden. In zo'n zestig jaar werd het onbewoonde IJsland gekoloniseerd en wel door mensen die van ongeveer 870 tot 930 uit het continentale Scandinavië waren gekomen. Die samenleving in dat middeleeuwse IJsland moet merkwaardig genoemd worden omdat een centraal gezag, bijvoorbeeld van een koning of graaf, ontbrak. Zoals gezegd bestond deze samenleving uit vrije boeren, maar dat impliceerde niet dat iedereen gelijk was. Integendeel, er bestonden sociale klassen en men kende zelfs slavernij. Op rooftochten gevangen genomen mannen en vrouwen waren van belang: als handelswaar, maar ook als werkkraft op een boerenbedrijf. Hun werkgevers waren de kleine en grote boeren. Zij waren de prominenten in deze samenleving en vervulden soms de functie van districtshoofd.

Het Alding ofwel het Ding

In 930 werd een algemene landsvergadering ingesteld, die voor heel IJsland gold. Het Alding, dat eens per jaar bijeenkwam, geldt wel als het oudste parlement van Europa, maar van democratie was niet echt sprake. Wanneer een inwoner van IJsland vanwege een misdrijf - gewoonlijk doodslag - was dat een straf die varieerde van het betalen van een boete tot verbanning. De doodstraf als zodanig bestond niet, laat staan gevangenisstraf. Er was er geen instantie die de uitvoering van een vonnis kon effectueren, wat in de praktijk betekende dat aanklagende partijen zelf moesten ingrijpen om ervoor te zorgen dat een veroordeelde zijn straf niet ontging. Dat kon tot grote conflicten leiden met ketens van wraak en weerwraak. (citaat uit de inleiding De saga van Grettir door prof.dr.M.C. van den Toorn)

Watersafari

We spotten de volgende dag walvissen in het fjord; we stappen op een boot in Husavík.

In de haven neem ik een bijzonder lijnenspel van kleine ronde golfjes waar; het herinnert mij aan een schilderij van Hockney!

We spreken af dat het voorstevende de twaalf uur en het achterstevende de zes van de klok is.

Eénmaal in het fjord zien we de grijs-witte rug van een Minke walvis: lengte zeventien meter (zes verdiepingen!). Dit is met recht een succesvolle watersafari ; ruim dertig minuten later zie ik op elf uur de vin van een Minke en een seconde later op zeven uur de hoge grijze rug.

Omdat deze walvis op een afstand van tien meter langs de boot komt, kan ik de aanwezigheid

van deze zeereus voelen: een grandioze ervaring. Hans heeft al vele van deze giganten ervaren en nu kunnen we deze belevenis met elkaar delen.

Walvissen komen na verloop van tijd boven water om adem te happen; soms meerdere keren achter elkaar. Dan volgt een diepe duik en heb je een goede kans dat ze dan boven water komen om de gebruikte lucht uit de longen te spuiten.

Dat schouwspel hebben we niet gezien, maar ik heb een wereld geproefd waarvan ik niet besepte dat die het grootste deel van de aarde behelst.

Een vlucht koperwieken

Thuis in Laugar vermaakt een groep koperwieken zich met elkaar op en rond het huisje.

De koperwiek lijkt met zijn bruin-wit gemêleerde strepen op de lijster. Hij geeft bij het uitslaan van de vleugels zicht op een oker-oranje kleur.

Een klap tegen het raam doet me 's ochtends uit bed springen; ik zie veren en bloed op het raam. Een koperwiek in de kreukels in het gras, maar er zit nog leven in. De vogel verplaatst zich wat en schikt zijn vleugels, terwijl andere koperwieken af- en aanvliegen en vlak langs hun gewonde makker scheren. En ineens hop, hop, hop, en weg is ze! Een fantastisch herstel!

Kleuren in de herfst

De Godafoss (godenwaterval) is onze buur en we wandelen een middag bij en rond deze immense waterval. Hans maakt foto's van de waterval en ik van de plantjes, de mosjes en steenfossielen. Aan het eind van onze tocht hebben we prachtig materiaal verzameld!

Rond het huisje zijn lege lavavelden begroeid met kleurrijke plantjes en struikjes. Naarmate de herfst vordert wordt het veld geler en roder en ik probeer dat vast te leggen met mijn waterinkt. Uiteindelijk begin ik vat te krijgen; de kleuren worden rijker en staan steeds meer naast elkaar. De lijntekeningen die ik onderweg maak, neigen zich te herhalen en ik besluit dat ik genoeg materiaal heb om in mijn atelier verder uit te werken.

Badmutsjes

In drie dagen naar onze volgende bestemming: Húsafell aan de voet van de Langjökull. Eén van deze dagen logeren we opnieuw bij de gastvrije Johanna in Hammvstangi.

We spotten zeehonden langs de kust van het schiereiland Vattsness. Hans noemt deze natte ronde kopjes boven het water glimmende badmutsjes.

Rustende zwartgepikkelde zeehonden op smalle rotsen ontroeren ons.

We maken een prachtige rit door het al donker wordende IJsland. Het licht van de ondergaande zon brengt ons van de ene naar de andere opperste verbazing. De zwarte bergen in een gele zee aan de noordkust van het schiereiland Snæfellsjökull hebben vele schakeringen roze luchten. We verbieden elkaar nog foto's te maken en nemen alle tijd om alleen te kijken. In Stykkisholmur vinden we uitgeput een onderkomen voor de nacht.

Berserkers

De volgende dag proberen we de rotsformaties van tufsteen te vinden; de weg loopt door de Berserkjhraun (berserker-woestijn). We zijn omgeven door met mos begroeide hoge stapels stenen! De steenhopen lijken uit het mos te groeien. Dit bizarre landschap is rond om ons.

De berserkers zijn een oud Noors volk, groot en grof van lijf en ontzaglijk sterk.

In de saga 'Odd met de pijlen' worden ze verderfelijke wezens genoemd die brullend en schreeuwend rond rennen als ze woedend zijn.

Het onoverzichtelijke karakter van deze rotsformaties is indringend en bevreemdend.

We vergeten verder te zoeken naar de tufsteenformaties.

Die dag rijden we rond de Snæfellsjökull (de 1450 meter hoge gletsjer in het uiterste westen) via de zuidkust met aan de oceaan steile lavasteenklompen. We gaan zowaar naar een eigen

appartement aan de kust met uitzicht op de Snæfelsgletsjer die een ogenblik tevoorschijn komt als de avondzon haar licht door de wolken heen ‘lekt’. De oceaan is onstuimig; de golven worden hoog opgejaagd. Een door de zonverlichte wolk kleurt het water goudoker en olijfgroen!

Vuurburcht

Regen en harde wind doet ons de volgende dag besluiten in één keer door te rijden naar onze volgende standplaats Húsafell. Onderweg zien we van verre een berg met een afgeslagen top; zoals ieder van ons zich een krater voorstelt. Op het hoogste punt van deze krater van de Eldborg, die rond het jaar 900 is ontstaan, heb je een indrukwekkend uitzicht op de cirkelvormige krater met zijn steil oprijzende wanden die met recht “vuurburcht” wordt genoemd.

Bonus

Bij aankomst in het nieuwe huisje te Húsafell zien we een dubbele regenboog boven de woest stromende rivier de Hvita; een onvoorstelbaar mooi schouwspel tussen water en lucht. In Borgarnes is een goedkope supermarkt; zestig kilometer van Húsafell verwijderd. Het huisje van Fanny en Ingvi ligt op vijfhonderd meter hoogte aan de voet van de Langjökull (1390 meter). Deze plek ligt overdag onder een diepblauw gat tussen dreigende wolken; de zon is warm als op een hete zomerdag. Om ons heen spookt het; wij vermaken ons in de hottub, een achthoekig bad dat zich vult met warm natuurlijk bronwater. Vijf kilometer van ons huis is de Barnafoss (de kindervaterval). Ooit verdronken daar op kerstavond twee kinderen. Daarom liet de moeder de natuurlijke stenen brug vernietigen, om er aan bij te dragen dat het anderen niet zou overkomen.

Lavawatervallen

Bij een vulkaanuitbarsting van 1200 jaar geleden regende het as en lava over een gebied van zeventig kilometer uit. De vulkanische as (smelttufsteen) is niet waterdoorlatend; de metersdikke gestolde lavastromen laten daarentegen water door. De rivier de Hvita snijdt als een mes door dit as- en lavaveld heen; een regen aan watervallen stroomt uit het waterdoorlatende lava. We maken een schitterende wandeling aan de andere kant van de rivier en lopen in de richting van de Langgletsjer. We zien prachtige fossielen van lavastromen en berkenstruiken met witte kromgegroeide stammen, het zachte mos leent zich om te rusten.

Later die dag gaan we het hoogland op zover we kunnen; de temperatuur daalt één graad per honderd meter klimmen. Overall stenenlandschap! We ontwaren oker- en siennakleurige mossen op de stenen en zijn omringd door de sneeuwtoppen van het centraal massief.

Edda

Het museum van Snorri Sturluson, de opschrijver van de verhalen in de Edda, het IJslandse epos is in Reykholt twintig kilometer van ons huis verwijderd. Hans leest dat kinderen uit die tijd tot hun zevende jaar worden opgevoed en daarna zichzelf moeten redden.

Worstenbroodjes

De Esso stations zijn de macDonalds van IJsland.

Zwaarlijvige jonge vrouwen eten een boterham met patat en gebakken ei; de kinderen zijn dol op worstenbroodjes! Wij eten gebraden lamsvlees, een zoete rode aardappel en groene wortelsalade.

In vuur en vlam

We rijden door een indrukwekkende dal naar het Ding, de Stokkur geisir en de Gullfoss, de gouden waterval. De Stokkur geiser is indrukwekkend heet en hoog; de Gullfoss heeft een onvoorstelbare berg water te verstouwen. Het water komt vanaf een plateau boven ons aanstormen en valt over een immense brede richel in een smal diep ravijn.

Het woest razende geluid van hoog opstuiwend water overstemt alle zintuigen.

Het landschap rond deze waterval kijkt uit op het centraal massief; de ondergaande zon zet de eeuwige sneeuw in vuur en vlam. Harde storm en koude ijsregen dwingen ons de wandeling in het natuurpark bij het Ding te staken.

Vaarwel

De laatste dagen wonen we in het SIM house in Seljavegur in Reykjavik met uitzicht over de oceaan. We zitten aan de eettafel en zien in de avondzon het vijftig kilometer van ons verwijderde schiereiland Snæfellsjökull!

Vroeg in de ochtend van 19 september 2006 verlaten we IJsland.

IJsland is woest, leeg en wonderschoon met een onverdraaglijk uitdagende natuur.

De woeste ledigheid heeft diep in mij een gezicht gekregen.

Ik ben vervuld van deze schone leegte.

Dank je wel Hans, Steini, Þorunn, Helgi en IJsland!

En met heel mijn hart tot ziens!